

Труднощі при отриманні інтегрованих довкіллевих дозволів

Попри передбачений у законі 3-річний строк, підприємствам варто розпочинати підготовку документів уже зараз

Протягом кількох місяців швидкість виконання процедури отримання інтегрованих довкіллевих дозволів (ІДД) може бути нижчою через передавання повноважень від ліквідованого Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України до об'єднаного Міністерства економіки.

Про це у коментарі для ЕкоПолітики розповів координатор проєкту «Найкращі доступні технології та методи управління (НДТМ) для України», що виконується GIZ за дорученням уряду Німеччини, Андрій Гунько.

За словами фахівця, реорганізація структурних підрозділів, перепризначення посадових осіб, передавання та уніфікація систем документообігу й електронних послуг, які зараз тривають у Мінекономіки, потенційно можуть вплинути на швидкість виконання процедури отримання ІДД. Проте ці фактори вже за кілька місяців мають втратити свою актуальність.

На думку Андрія Гунька, операторам чинних установок для уникнення складнощів варто вже зараз починати планувати перехід на ІДД. Він попередив, що в останній рік із тих трьох, які передбачені законодавством, коли всі оператори одночасно почнуть подавати заяви, дійсно будуть ризики не встигнути, адже дозвільний орган може бути перевантажений.

“Водночас оскільки дозвільна процедура є новою для всіх її учасників, перші оператори, які подадуть заяви, можуть отримати більше уваги та підтримки з боку дозвільного органу в частині передбачених законом консультацій”, – наголосив експерт.

Андрій Гунько вважає, що з точки зору строків, зазначених у законі, затримок бути не повинно. Він назвав такі аргументи для обґрунтування своєї думки:

- процедура отримання ІДД є загально відомою та перевіреною у країнах ЄС;
- вона якісно інтегрована в українське законодавство та відповідає принципам Директиви 2010/75/ЄС;
- текст закону та підзаконні акти пройшли глибоку експертизу на міжвідомчих погодженнях, громадських слуханнях і консультаціях із бізнесом;
- у новому законодавстві немає логічних суперечностей, неточностей або подвійних трактувань;
- проєкт НДТМ спільно з Мінекономіки та компетентними органами провели серію тренінгів для представників бізнесу, держслужбовців і громадськості щодо реалізації процедури отримання ІДД у частині заповнення форми заяви, подання заяви, використання ІТ-системи, законодавчих засад, міжнародного досвіду і кращих практик модернізації відповідно до НДТМ.

Також експерт повідомив, що новий модуль онлайн-платформи «ЕкоСистема», через який реалізовуватимуть процедуру отримання ІДД, зараз доопрацьовують.

“Наразі окремі частини модуля ще в процесі завершення розробки (наприклад, генерація форми дозволу), проте будуть реалізовані найближчим часом, до того моменту, коли процедура отримання ІДД дійде до останніх своїх етапів”, – запевнив він.

Джерело: Ecopolitic.com.ua

Відновлення лісів Амазонки як компенсація за викиди: Google фінансуватиме стартап Mombak

Укладена з бразильським стартапом Mombak угода компенсує корпорації викиди 200 тис. т вуглецю

Розвиток світової IT-інфраструктури потребує все більше енергоресурсів і водночас стає відповідальним за викиди, викликані виробництвом цієї енергії. Тож основні технологічні гравці шукають шляхи, як компенсувати свій вплив на планету завдяки добрим екологічним справам.

Google обрала інвестиції у стартап із Бразилії, який відновлює тропічні ліси. Це стане основним джерелом вуглецевих кредитів компанії.

Як розповідає Reuters, новий договір учетверо перевищує умови пілотної співпраці минулого року, проте вартість угоди жодна зі сторін не прокоментувала.

Плата за дотримання балансу

Технокорпорації зараз стрімко розвивають мережі центрів обробки даних, зокрема для ШІ. Ця гонитва за світовим цифровим лідерством має побічний ефект – зростання викидів

через виробництво все більшої кількості енергії.

Обсяг викидів, за які відповідальна лише Google, зріс у понад три рази з 2020 року – до 3,1 млн т вуглецю. Тому компанії реалізують подібні «акти совісті».

Понад \$100 млн від Google минулого року отримали проекти з розвитку технологій декарбонізації. Серед них – дослідження біовугілля, прямого захоплення вуглецю з повітря, регулятора кислотності річок.

Проте таким ініціативам важко зрівнятися з ефектом, який дає висаджування дерев. Тож інвестиції у відновлення лісів Бразилії стали наступним екологічним кроком компанії.

Брак кредитів високої якості

Компанія досить обережно ставиться до купівлі вуглецевих кредитів, уникаючи механізму REDD+. У Google сумніваються в його якості, вважаючи, що у Бразилії він має ознаки шахрайства та нелегальної лісозаготівлі.

«Покупці раніше купували вуглецеві кредити, але не знали, що вони купують. Тож вони

вплутувалися в неякісні, а іноді й шахрайські проекти», – цитує Reuters представника Google Габріеля Сільву.

Найбільші покупці вуглецевих кредитів – Google, Microsoft, Meta, McKinsey та Salesforce – об'єдналися в коаліцію, яка вимагає прозорих стандартів і наукового підходу від проектів із компенсації викидів. Mombak визначили першим зі 185 проектів, який відповідає вимогам.

Дійсно ефективних і чесних ініціатив не вистачає, зазначають у коаліції, тож ціна на них зростає. Для порівняння – вуглецеві кредити за механізмом REDD+ можуть коштувати \$10 за компенсацію викидів 1 т вуглецю, а в нових стартапах – \$50–100.

Джерело: Reuters

У Бразилії стартує COP30. У фокусі – реальні дії для стримування кліматичних змін

За підсумками кліматичної конференції розраховують, що держави реалізуватимуть конкретні заходи для досягнення своїх НБВ

З 10 до 21 листопада у бразильському Белені триватиме Конференція ООН з питань зміни клімату COP30. Двотижневі переговори зберуть делегатів з усього світу, які зосередяться на головній меті – подоланні кліматичної кризи на планеті завдяки конкретним діям.

Поки не пізно

Напередодні кліматичної конференції низка досліджень та експертів повідомляли, що людству з нинішніми темпами обмеження парникових викидів не вдасться досягнути цілі Паризької угоди.

Зокрема, у звіті Програми ООН із навколишнього середовища (UNEP) ішлося, що підвищення глобальної температури на 1,5 °C відбудеться вже наступного десятиліття. Це невідворотно, і щоб у майбутньому повернутися до визначеної в Парижі мети, державам доведеться докласти додаткових зусиль.

Тож на цьогорічній COP30 планують говорити більш предметно, а не на рівні декларацій добрих намірів. У повідомленні Рамкової конвенції ООН про зміни клімату (UNFCCC)

зазначено:

«Акцент змістився до реального виконання зобов'язань – перевтілення НБВ на конкретні заходи, які пришвидшать перехід до чистої енергії, зміцнять інститути та принесуть відчутну користь людям і планеті».

Геополітична турбулентність

Питання рішучих дій для уникнення кліматичної катастрофи стало слабким місцем для світових лідерів.

США послідовно відсторонюються від екологічного вектору. В перший же день президентства Дональда Трампа Сполучені Штати вийшли з Паризької кліматичної угоди. Тож інформація про те, що Білий дім вирішив не відправляти на COP30 посадовців високого рангу, стала хоч і неприємною, але очікуваною.

Викликає невдоволення європейців і позиція Китаю. Продукуючи 30% світових викидів, країна не зробила жодного внеску у боротьбу зі змінами клімату. Тож у ЄС закликали КНР докласти більше екологічних зусиль, відповідних її економічному розвитку та забрудненню планети.

Світове лідерство в боротьбі з кліматичними змінами й далі утримує Євросоюз. Проте

навіть у цій екосвідомій спільноті є внутрішні течії, які заважають єдності у кліматичних амбіціях.

ЄС ледь устиг узгодити спільну ціль до COP30. До 2040 року тут планують скоротити викиди на 90% порівняно з рівнем 1990 року, проте з деякими послабленнями. Зокрема, йдеться про вуглецеві кредити, які фактично можуть знизити цей показник на 5%.

Зобов'язання України

Минулого тижня свій Національно визначений внесок оприлюднила й Україна. До 2035 року запланували скоротити викиди парникових газів на понад 65% від рівня 1990 року.

До фінального показника дійшли не відразу. У червні у проекті НБВ2 Міндовкілля пропонувало 68–73%. Проте тоді не було враховано позицію бізнесу, який вважав ці цифри нереалістичними через ситуацію в країні.

Джерело: ecopolitic

Великі бренди виступили за жорстке регулювання використання пластику

Підписанти глобального зобов'язання за 6 років потроїли використання переробленого пластику

Глобальні рішення з регулювання використання пластику під питанням після невдачі на переговорах ООН у Женеві. Тож низка світових виробників продуктів і пакування узгодили власну *Plastics Agenda for Business 2030*.

Як повідомляє Reuters, серед підписантів – *PepsiCo*, *Nestle* й *Unilever*.

«Пластиковий» альянс об'єднав корпорації, які прагнуть до обмеження впливу глобального потепління. Разом компанії виробляють 20% світового пластикового пакування. Проте за період 2018–2024 рр. вони збільшили використання перероблених матеріалів утричі.

«Обнадійливо бачити, як транснаціональні корпорації публічно підтверджують свої зобов'язання щодо використання пластику. Але довіра тепер залежить від доказів, а не від нових обіцянок», – видання процитувало слова Келлі Купера, консультанта зі сталого розвитку і співавтора дослідження Гарварду про вплив політичних змін на корпоративну стійкість.

«Зелене мовчання»

Кліматичні ініціативи корпорацій зараз зазнають побічного тиску від політики Білого дому. Через скасування адміністрацією Трампа низки екологічних програм бізнеси відчувають неприйняття своєї політики сталого розвитку. Побойються вони й осуду активістів.

Тож публічні декларації щодо екологічного прогресу корпорації воліють замовчувати. Про це свідчить дослідження Гарварду, а подібну стратегію бізнесу науковці називають «зеленим мовчанням».

Проте така ініціатива бізнесів поза діями урядів може стати прецедентом. Це свідчить про готовність ринку до змін, тож може підготувати ґрунт до масштабування підходів з обмеження пластику на рівні держав і міжнародних інституцій.

Раніше писала про перебіг переговорів щодо обмеження використання пластику. Також у Європі планували узгодити збільшення використання переробленого пластику у виробництві автомобілів до 25% за 10 років.

Джерело: Reuters

Сервери на морському дні: у Китаї запускають перший підводний дата-центр

Вода буде природним охолоджувачем для обладнання, а 95% енергії планують отримувати від вітряків

У Китаї вперше занурили об'єкт ІТ-інфраструктури в море. Першу чергу проекту вже ввели в експлуатацію. Дата-центр на дні поєднує охолодження глибинними водами із живленням вітровою енергією.

Як повідомляє видання *TechRadar*, проєкт вартістю \$226 млн реалізують у спеціальній зоні *Lin-gang* у Шанхаї.

Цифрова інфраструктура з мінімальним впливом на довкілля

Об'єкт має підводну висоту 35 м. Його сервери помістили у водонепроникні капсули. Це упереджує псування від рідини, але не заважає цій самій рідині працювати як охолоджувальна система для обладнання.

Центри обробки даних споживають багато енергії, проте розробники переконують – 95% енергії для цього проєкту вироблятимуть вітряки. Вітрогенератори будуть установлені на узбережжі.

Загалом ця установка, за твердженням керівництва компанії, має коефіцієнт ефективного використання енергії нижче 1,15. Це має

кращий вигляд, ніж показники Китаю загалом або інших його мегаоб'єктів. Якщо під час експлуатації цифри підтвердяться, то проєкт може задати енергоефективний та екологічний тренд у розвитку диджитальної інфраструктури.

Раніше розповідалося, що одним із рухів зростання споживання енергії стануть дата-центри, зокрема для ШІ. До 2040 року їх частка у світовому споживанні енергії сягне 5%.

Якщо ж дивитися на прогноз по регіонах, то найбільшими ці витрати будуть у США – до 16%, із них 12% – на центри обробки даних ШІ.

Наприкінці цього року загальна потужність СЕС сягне 3000 ГВт. Провідні регіони із використання цієї технології – Китай і Європа із 47% та 20% відповідно. Вже до 2040 року енергія, видобута за рахунок відновлюваних джерел, становитиме 65%, а до 2060-го очікується практично повна відмова від викопного палива в енергетиці.

Джерело: *TechRadar*

Таємниця комети 3I/ATLAS: що насправді відбувається з її кольором

Науковці спростували інформацію про багаторазову зміну кольору комети 3I/ATLAS, пояснюючи, що зміни візуального вигляду пов'язані з появою газової коми під дією сонячного тепла.

Комета 3I/ATLAS спостерігається численними телескопами, включаючи «Габбл» та *ExoMars*, і має наблизитися до Землі на мінімальну відстань у 270 мільйонів кілометрів 19 грудня.

Міжзоряна комета 3I/ATLAS, третій відомий гість з-за меж Сонячної системи, спричинила ажіотаж у ЗМІ через повідомлення про багаторазову зміну кольору. Проте науковці, які вивчають об'єкт, заявляють, що ці твердження не відповідають дійсності, і пояснюють справжню причину візуальних змін комети.

Комета 3I/ATLAS продовжує дивувати астрономів з моменту її відкриття у липні. Нещодавно вона стала об'єктом дезінформації, коли в медіа почали з'являтися новини про те, що комета нібито кілька разів «змінювала колір» із загадкових причин, повідомляє 24 Канал з посиланням на *Space.com*.

Це сталося після публікації дослідження, в якому зазначалося, що нові дані показують об'єкт «помітно блакитнішим за Сонце», на відміну від попередніх спостережень, які фіксували червоний пил комети.

Однак Цічен Чжан, науковий співробітник обсерваторії Лоуелла в Аризоні та один з авторів дослідження опублікованого на сайті *arxiv.org*, спростував ці твердження. Він пояснив, що у вчених немає доказів того, що газова кома комети змінює кольори.

Результати лише показали, що газова оболонка все ще існує і робить значний внесок у загальну яскравість об'єкта. Комети, які часто називають «брудними сніжками», складаються з крижаного ядра з вкрапленнями каміння та пилу. Наближаючись до Сонця, замерзлі гази переходять у газоподібний стан, створюючи яскраву оболонку – кому, яка надає кометі розмитого вигляду.

За словами Чжана, комета 3I/ATLAS «змінювала колір» лише один раз – коли її газова кома стала видимою і яскравою під дією сонячного тепла. Це відбулося ще на початку вересня, задовго до появи гучних новин. Численні фотографії від астрономів-аматорів, зроблені в той час, вже демонстрували, що комета має синьо-зелену газову кому.

У кінці жовтня комета здійснила найближчий прохід біля Сонця, під час якого космічні апарати зафіксували її «швидке збільшення яскравості». Проте комета є надзвичайно цікавим об'єктом і без таких припущень, адже її проліт дає рідкісну можливість зазирнути в умови за межами Сонячної системи.

Джерело: *Space.com*

Додаток 3
до Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки
впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля

Дата:
(дата офіційного опублікування в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля
(автоматично генерується програмними засобами ведення Реєстру, не зазначається суб'єктом господарювання)

Реєстраційний номер 11321
(реєстраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності)

ОГОЛОШЕННЯ про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля

Повідомляємо про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля
планованої діяльності, зазначеної у пункті 1 цього оголошення, з метою виявлення,
збирання та врахування зауважень і пропозицій громадськості до планованої діяльності.

1. Планована діяльність

Берегоукріплення берегу вздовж вулиці Святої Єлизавети на річці Десна в межах с. Зазим'я Броварського району Київської області, розчистка русла р.Десна від ПК0+00 до ПК9+30. Планована діяльність передбачає: виконання берегоукріплення укосного типу 515 м берегу р.Десна; вертикальне кріплення берегу Чучманової затоки 240м; облаштування захисної дамби із каменю 357м; розчищення русла р.Десна включаючи Чучманову затоку, замив промоїн дна та підсипку прибережних смуг лівого берегу р.Десна. Місце провадження планованої діяльності: Київська область, Броварський р-н, с.Зазим'я, вздовж вулиці Святої Єлизавети

(загальні технічні характеристики, у тому числі параметри планованої діяльності (потужність, довжина, площа, обсяг виробництва тощо), місце провадження планованої діяльності)

2. Суб'єкт господарювання

ЗАЗИМСЬКА СІЛЬСЬКА РАДА БРОВАРСЬКОГО РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 04363876

(повне найменування юридичної особи, код згідно з ЄДРПОУ або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи - підприємця, ідентифікаційний код або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку у паспорті)

Україна, 07415, Київська обл., Броварський р-н, село Зазим'я, вул.Широка, будинок 6

місцезнаходження юридичної особи або місце провадження діяльності фізичної особи - підприємця (поштовий індекс, адреса), контактний номер телефону)

3. Уповноважений орган, який забезпечує проведення громадського обговорення

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
вул. Митрополита В.Липківського, 35 м. Київ, 03035
OVD@mepr.gov.ua (044) 206-31-40, 206-31-50
Романенко Юлія Сергіївна. Департамент екологічної оцінки
(найменування уповноваженого органу, місцезнаходження, номер телефону та контактна особа)

4. Процедура прийняття рішення про провадження планованої діяльності та орган, який розглядатиме результати оцінки впливу на довкілля

Висновок з оцінки впливу на довкілля,
що видається Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»
(вид рішення про провадження планованої діяльності, орган, уповноважений його видавати нормативний документ, що передбачає його видачу)

5. Строки, тривалість та порядок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля, включаючи інформацію про час і місце усіх запланованих громадських слухань

Тривалість громадського обговорення становить 25 робочих днів з моменту офіційного опублікування цього оголошення (зазначається у назві оголошення) та надання громадськості доступу до звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої додаткової інформації, визначеної суб'єктом господарювання, що передається для видачі висновку з оцінки впливу на довкілля.

Протягом усього строку громадського обговорення громадськість має право подавати будь-які зауваження або пропозиції, які, на її думку, стосуються планованої діяльності, без необхідності їх обґрунтування. Зауваження та пропозиції можуть подаватися в письмовій формі (у тому числі в електронному вигляді) та усно під час громадських слухань із внесенням до протоколу громадських слухань. Пропозиції, надані після встановленого строку, не розглядаються.

У період воєнного стану в Україні громадські слухання проводяться у режимі

відеоконференції, про що зазначається в оголошенні про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля та у звіті про громадське обговорення

Громадські слухання відбудуться

1 Дата та час: 05.12.2025 14.00;

1 Л і н к: <https://mineconomyofukraine.webex.com/mineconomyofukraine-ru/j.php?MTID=mda9cf250ab8e5ea8bf2f85364e9b7a6d>

Номер наради: 2783 424 8118

Пароль: 7CPnb3uprP7 ;

(зазначити дату, час, місце та адресу проведення громадських слухань)

6. Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган, що забезпечує доступ до звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої доступної інформації щодо планованої діяльності

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
вул. Митрополита В.Липківського, 35 м. Київ, 03035
OVD@mepr.gov.ua
(044) 206-31-40, 206-31-50
Романенко Юлія Сергіївна. Департамент екологічної оцінки
(зазначити найменування органу, місцезнаходження, номер телефону та контактну особу)

7. Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган, до якого надаються зауваження і пропозиції, та строки надання зауважень і пропозицій

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
вул. Митрополита В.Липківського, 35 м. Київ, 03035
OVD@mepr.gov.ua
(044) 206-31-40, 206-31-50
Романенко Юлія Сергіївна.
Департамент екологічної оцінки
(зазначити найменування органу, поштову та електронну адресу, номер телефону та контактну особу)
Зауваження і пропозиції приймаються протягом усього строку громадського обговорення, зазначеного в абзаці другому пункту 5 цього оголошення.

8. Наявна екологічна інформація щодо планованої діяльності

Звіт з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності на **631** аркушах.
відсутні
(зазначити усі інші матеріали, надані на розгляд громадськості)
відсутні
(зазначити іншу екологічну інформацію, що стосується планованої діяльності)

9. Місце (місця) розміщення звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої додаткової інформації (відмінне від приміщення, зазначеного у пункті 6 цього оголошення), а також час, з якого громадськість може ознайомитися з ними

Звіт з оцінки впливу на довкілля знаходиться:
- **Зазимська сільська територіальна громада.**
Приймальня.
Київська обл., Броварський р-н, село Зазим'я, вул.Широка, будинок 6.
Сільський голова Крупенко Віталій Вікторович
- **Пірівська територіальна громада.**
Приймальня.
Київська обл., Вишгородський р-н, с. Пірнове, вул. Спортивна буд. 1.
Голова: Книжников Сергій Олександрович.
Громадськість може ознайомитись із Звітом **з 13.11.2025** протягом робочого часу.
(найменування підприємства, установи, організації, місцезнаходження, дата, з якої громадськість може ознайомитися контактна особа) з документами,
{Додаток 3 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 824 від 14.09.2020, № 967 від 08.09.2023}

Додаток 3
до Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки
впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля
Дата:

(дата офіційного опублікування в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля
(автоматично генерується програмними засобами ведення Реєстру, не зазначається суб'єктом господарювання)

Реєстраційний номер 12465

(реєстраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності)

ОГОЛОШЕННЯ

про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля

Повідомляємо про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля
планованої діяльності, зазначеної у пункті 1 цього оголошення, з метою виявлення,
збирання та врахування зауважень і пропозицій громадськості до планованої діяльності.

1. Планована діяльність

Розробка родовища торфу «Центральна ділянка Озерянського родовища». Пло-
ща родовища становить 1606,2 га. Корисною копалиною родовища є: торф. Загаль-
ний обсяг запасів корисної копалини: С1 (код класу 121) - 3506,6 тис.т; С2 (код класу
122) - 1807,1 тис.т. Видобування корисних копалин здійснюється двома способами:
фрезерним (пошарово-поверхневим) і екскаваторним (кар'єрним). Річна потужність
кар'єру по видобуванню торфу умовної вологості 40% становить 150 тис.т, в тому
числі фрезерного – 120 тис.т, екскаваторним способом – 30 тис.т. Термін забезпе-
чості підприємства запасами 28,3 роки. Місцем провадження планованої діяльності
є територія, що розташована в Житомирській області за 0,5 км на схід від села Озе-
ряни - Житомирська обл. Коростенський р-н.

(загальні технічні характеристики, у тому числі параметри планованої діяльності (потуж-
ність, довжина, площа, обсяг виробництва тощо), місце провадження планованої діяльності)

2. Суб'єкт господарювання

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «СПАРТІ» 44890653

(повне найменування юридичної особи, код згідно з ЄДРПОУ або прізвище, ім'я та по
батькові фізичної особи - підприємця, ідентифікаційний код або серія та номер паспорта (для
фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстрацій-
ного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідному
контролюючому органу і мають відмітку у паспорті)

Україна, 79028, Львівська обл., місто Львів, вул.Бузкова, будинок 13

місцезнаходження юридичної особи або місце провадження діяльності фізичної особи -
підприємця (поштовий індекс, адреса), контактний номер телефону)

**3. Уповноважений орган, який забезпечує проведення громадського обго-
ворення**

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України вул. Митрополита
В.Липківського, 35 м. Київ,
03035 OVD@mepr.gov.ua
(044) 206-31-40, 206-31-50
Романенко Юлія Сергіївна, Департамент екологічної оцінки
(найменування уповноваженого органу, місцезнаходження, номер телефону та контактна
особа)

**4. Процедура прийняття рішення про провадження планованої діяльності
та орган, який розглядатиме результати оцінки впливу на довкілля**

Висновок з оцінки впливу на довкілля Міністерство захисту довкілля та природ-
них ресурсів України Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»

(вид рішення про провадження планованої діяльності, орган, уповноважений
його видавати нормативний документ, що передбачає його видачу)

**5. Строки, тривалість та порядок громадського обговорення звіту з оцінки
впливу на довкілля, включаючи інформацію про час і місце усіх запланова-
них громадських слухань**

Тривалість громадського обговорення становить 25 робочих днів з моменту
офіційного опублікування цього оголошення (зазначається у назві оголошення) та
надання громадськості доступу до звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої додат-
кової інформації, визначеної суб'єктом господарювання, що передається для видачі
висновку з оцінки впливу на довкілля.

Протягом усього строку громадського обговорення громадськість має право по-
давати будь-які зауваження або пропозиції, які, на її думку, стосуються планованої
діяльності, без необхідності їх обґрунтування. Зауваження та пропозиції можуть по-
даватися в письмовій формі (у тому числі в електронному вигляді) та усно під час
громадських слухань із внесенням до протоколу громадських слухань. Пропозиції,
надані після встановленого строку, не розглядаються.

У період воєнного стану в Україні громадські слухання проводяться у режимі
відеоконференції, про що зазначається в оголошенні про початок громадського об-

говорення звіту з оцінки впливу на довкілля та у звіті про громадське обговорення

Громадські слухання відбудуться

1 Дата та час: 04.12.2025 14:00;

1 Л і н к : [https://mineconomyofukraine.webex.com/mineconomyofukraine-ru/j.php?](https://mineconomyofukraine.webex.com/mineconomyofukraine-ru/j.php?MTID=md40bbe5931b761c0b14c2f02abc2b1a5)
MTID=md40bbe5931b761c0b14c2f02abc2b1a5

Номер наради: 2792 436 2436 Пароль: PRevXv4AH46;

(зазначити дату, час, місце та адресу проведення громадських слухань)

**6. Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний
орган, що забезпечує доступ до звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої
доступної інформації щодо планованої діяльності**

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України

вул. Митрополита В.Липківського, 35 м. Київ, 03035

OVD@mepr.gov.ua

(044) 206-31-40, 206-31-50

Романенко Юлія Сергіївна. Департамент екологічної оцінки

(зазначити найменування органу, місцезнаходження, номер телефону та контактну особу)

**7. Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний
орган, до якого надаються зауваження і пропозиції, та строки надання заува-
жень і пропозицій**

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України

вул. Митрополита В.Липківського, 35 м. Київ, 03035

OVD@mepr.gov.ua

(044) 206-31-40, 206-31-50

Романенко Юлія Сергіївна. Департамент екологічної оцінки

(зазначити найменування органу, поштову та електронну адресу, номер телефону та кон-
тактну особу)

Зауваження і пропозиції приймаються протягом усього строку громадського об-
говорення, зазначеного в абзаці другому пункту 5 цього оголошення.

8. Наявна екологічна інформація щодо планованої діяльності

Звіт з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності на **917** аркушів аркушах.
відсутні

(зазначити усі інші матеріали, надані на розгляд громадськості)

відсутні

(зазначити іншу екологічну інформацію, що стосується планованої діяльності)

**9 . Місце (місця) розміщення звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої
додаткової інформації (відмінне від приміщення, зазначеного у пункті 6 цього
оголошення), а також час, з якого громадськість може ознайомитися з ними**

Звіт з оцінки впливу на довкілля знаходиться:

- **ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «СПАРТІ».**

Львівська обл., місто Львів, вул.Бузкова, будинок 13.

Директор Лозко Павло Євгенійович;

- **Олевська міська територіальна громада.**

Приймальня.

11001, Україна, Житомирська область,м. Олевськ, вул. Володимирська, 2.

Міський голова ЛИСИЦЬКИЙ Сергій Іванович;

- **Лугинська СЕЛИЩНА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА.**

Приймальня. Житомирська обл., Коростенський р-н, селище Лугини, вул. Михай-
ла Грушевського, буд. 2А.

Голова: Мельник Петро Іванович.

Громадськість може ознайомитись із Звітом з **13.11.2025** протягом робочого часу.
(найменування підприємства, установи, організації, місцезнаходження, дата, з якої гро-
мадськість може ознайомитися контактна особа) з документами,

{Додаток 3 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 824 від 14.09.2020, № 967
від 08.09.2023}

Додаток 3
до Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки
впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля
Дата:
(дата офіційного опублікування в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля
(автоматично генерується програмними засобами ведення Реєстру, не зазначається суб'єктом господарювання)

Реєстраційний номер 11185
(реєстраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності)
ОГОЛОШЕННЯ
про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля

Повідомляємо про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля
планованої діяльності, зазначеної у пункті 1 цього оголошення, з метою виявлення,
збирання та врахування зауважень і пропозицій громадськості до планованої діяльності.

1. Планована діяльність

Розробка родовища пісків «Гнідин 4». Загальна площа родовища пісків «Гнідин 4» становить 38 га. Видобування корисних копалин здійснюється відкритим гідро-механізованим способом за допомогою плавучого земснаряду продуктивність по пульпі до 2500 м³/год. Для допоміжних робіт використовуються: бульдозер, екскаватор, самоскид. Підраховані запаси корисних копалин: категорія запасів В - 1296,6 тис. м³; категорія запасів С1 - 4114,3 тис. м³; категорія запасів В+С1 - 5410,9 тис. м³. Річна продуктивність кар'єру 316,7 тис. м³. Планований термін розробки родовища складає до 20 років. Місцем провадження планованої діяльності є територія, що розташована за 11 км на північний захід від центру с.Гнідин - Київська обл. Бориспільський р-н.

(загальні технічні характеристики, у тому числі параметри планованої діяльності
(потужність, довжина, площа, обсяг виробництва тощо), місце провадження планованої діяльності)

2. Суб'єкт господарювання

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ГРАЙТ ЛІМІТЕД» 44365227

(повне найменування юридичної особи, код згідно з ЄДРПОУ або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи - підприємця, ідентифікаційний код або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку у паспорті)

Україна, 08340, Київська обл., Бориспільський р-н, село Гнідин, вул.Центральна, будинлк 45 А

місцезнаходження юридичної особи або місце провадження діяльності фізичної особи - підприємця (поштовий індекс, адреса), контактний номер телефону)

3. Уповноважений орган, який забезпечує проведення громадського обговорення

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
вул. Митрополита В.Липківського, 35 м. Київ, 03035
OVD@mepr.gov.ua
(044) 206-31-40, 206-31-50
Романенко Юлія Сергіївна. Департамент екологічної оцінки
(найменування уповноваженого органу, місцезнаходження, номер телефону та контактна особа)

4. Процедура прийняття рішення про провадження планованої діяльності та орган, який розглядатиме результати оцінки впливу на довкілля

Висновок з оцінки впливу на довкілля Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»

(вид рішення про провадження планованої діяльності, орган, уповноважений його видавати нормативний документ, що передбачає його видачу

5. Строки, тривалість та порядок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля, включаючи інформацію про час і місце усіх запланованих громадських слухань

Тривалість громадського обговорення становить 25 робочих днів з моменту офіційного опублікування цього оголошення (зазначається у назві оголошення) та надання громадськості доступу до звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої додаткової інформації, визначеної суб'єктом господарювання, що передається для видачі висновку з оцінки впливу на довкілля.

Протягом усього строку громадського обговорення громадськість має право подавати будь-які зауваження або пропозиції, які, на її думку, стосуються планованої діяльності, без необхідності їх обґрунтування. Зауваження та пропозиції можуть подаватися в письмовій формі (у тому числі в електронному вигляді) та усно під час громадських слухань із внесенням до протоколу громадських слухань. Пропозиції, надані після встановленого строку, не розглядаються.

У період воєнного стану в Україні громадські слухання проводяться у режимі відеоконференції, про що зазначається в оголошенні про початок громадського об-

говорення звіту з оцінки впливу на довкілля та у звіті про громадське обговорення

Громадські слухання відбудуться

1 Дата та час: 03.12.2025 14:00;

1 Л і н к : <https://mineconomyofukraine.webex.com/mineconomyofukraine-ru/j.php?MTID=ma79ae33da79d902e66eef554223a47c8>

Номер наради: 2782 928 2427

Пароль: Jd5jQuSjA97;

(зазначити дату, час, місце та адресу проведення громадських слухань)

6. Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган, що забезпечує доступ до звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої доступної інформації щодо планованої діяльності

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
вул. Митрополита В.Липківського, 35 м. Київ, 03035
OVD@mepr.gov.ua
(044) 206-31-40, 206-31-50
Романенко Юлія Сергіївна. Департамент екологічної оцінки
(зазначити найменування органу, місцезнаходження, номер телефону та контактну особу)

7. Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган, до якого надаються зауваження і пропозиції, та строки надання зауважень і пропозицій

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
вул. Митрополита В.Липківського, 35 м. Київ, 03035
OVD@mepr.gov.ua
(044) 206-31-40, 206-31-50
Романенко Юлія Сергіївна.
Департамент екологічної оцінки
(зазначити найменування органу, поштову та електронну адресу, номер телефону та контактну особу)

Зауваження і пропозиції приймаються протягом усього строку громадського обговорення, зазначеного в абзаці другого пункту 5 цього оголошення.

8. Наявна екологічна інформація щодо планованої діяльності

Звіт з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності на **866** аркушах.
відсутні
(зазначити усі інші матеріали, надані на розгляд громадськості)
відсутні
(зазначити іншу екологічну інформацію, що стосується планованої діяльності)

9. Місце (місця) розміщення звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої додаткової інформації (відмінне від приміщення, зазначеного у пункті 6 цього оголошення), а також час, з якого громадськість може ознайомитися з ними

Звіт з оцінки впливу на довкілля знаходиться:
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ГРАЙТ ЛІМІТЕД».
Село Гнідин, Бориспільський район, вулиця Центральна, будинок 45 А.
Директор Кириленко Л. А.
ДАРНИЦЬКА РАЙОННА в місті Києві ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ.
м. Київ, вул. О. Кошиця,11, приймальня.
Голова Дарницької районної в місті Києві державної адміністрації Ковтунов Олександр Володимирович

Золочівська сільська рада.
Київська обл., Бориспільський район, село Гнідин, вул. Нова, 1, приймальня.
Сільський голова Лазаренко О. Й.
Громадськість може ознайомитись із Звітом з **11.11.2025** протягом робочого часу. (найменування підприємства, установи, організації, місцезнаходження, дата, з якої громадськість може ознайомитися контактна особа) з документами,
{Додаток 3 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 824 від 14.09.2020, № 967 від 08.09.2023}

Те саме чекає й на нас: ось чому Антарктика танула 9000 років тому і зникає зараз

Дослідження показало, що танення льодовиків в Антарктиці 9000 років тому було спричинене самопідсилюваним ефектом «доміно», коли тала вода з одного регіону провокувала більше танення в іншому.

Цей процес може впливати на сучасне танення льодовиків, прискорюючи підняття рівня світового океану через вторгнення теплих глибинних вод.

Нове дослідження показало, що танення льодовиків в Антарктиді 9000 років тому було спричинене не лише потеплінням, а й самопідсилюваним ефектом «доміно». Цей процес, коли тала вода з одного регіону провокує ще більше танення в іншому, може бути актуальним і сьогодні, загрожуючи прискорити підняття рівня світового океану.

Що спричинило ланцюгову реакцію танення в минулому?

Міжнародна група дослідників дійшла висновку, що масштабний відступ Східно-Антарктичного льодовикового щита (EAIS) близько 9000 років тому був зумовлений самопідтримуваним зворотним зв'язком між таненням льоду та океанською циркуляцією. Вчені назвали цей феномен «каскадним позитивним зворотним зв'язком». Він полягає в тому, що тала вода з одного регіону прискорює процеси танення в інших, що може бути ключовим фактором для розуміння нестабільності льодовикових щитів Антарктиди як у минулому, так і сьогодні, пише SciTechDaily.

Щоб з'ясувати механізм колапсу, команда під керівництвом професора Юсуке Сугануми з Національного інституту полярних досліджень (NIPR) у Японії проаналізувала керни морських відкладень, зібрані в затоці Лютцов-Хольм біля японської станції Сьова. Ці зразки, отримані під час кількох японських антарктичних експедицій з 1980 по 2023 рік, допомогли реконструювати давні зміни навколишнього середовища.

Аналіз показав, що приблизно 9000 років тому в затоку почала надходити тепліша циркумполярна глибинна вода (CDW). Це призвело

до руйнування плавучих шельфових льодовиків, які діяли як опора для льодовикового щита. Коли шельфи розпалися, лід із глибини континенту почав швидше сповзати в океан, йдеться в дослідженні на сторінках Nature Geoscience.

Для розуміння причин посиленого притоку теплих вод дослідники використали кліматичне та океанічне моделювання. Моделі продемонстрували, що тала вода, яка стікала з інших частин Антарктиди, зокрема з льодовикового шельфу Росса, поширювалася по Південному океану. Це опріснювало поверхневий шар води та посилювало її вертикальну стратифікацію, тобто розшарування. Таке розшарування перешкоджало підйому холодної приповерхневої води, що, своєю чергою, полегшувало проникнення теплих глибинних вод до континентального шельфу Східної Антарктиди.

Так виник цикл позитивного зворотного зв'язку: більше талої води призводило до сильнішої стратифікації, що посилювало приплив теплих вод і ще більше прискорювало танення.

Хоча описані події відбувалися в епоху раннього голоцену, коли глобальні температури були вищими порівняно з попереднім льодовиковим періодом, виявлені фізичні механізми безпосередньо стосуються сучасного глобального потепління.

Сьогодні спостереження фіксують швидкий відступ льодовиків Туейтса та Пайн-Айленд у Західній Антарктиді, спричинений саме вторгненням теплих глибинних вод. Якщо подібні каскадні процеси діють і зараз, регіональне танення може поширитися, прискоривши загальну втрату льодовикового покриву та, як наслідок, підняття рівня світового океану.

Професор Суганума підсумовує, що це дослідження надає важливі докази того, що незначні регіональні зміни потенційно можуть мати глобальні наслідки.

Джерело: SciTechDaily

Що станеться із Землею, коли Сонце перетвориться на червоного гіганта

Астрономи, використовуючи дані космічного телескопа TESS, дійшли висновку, що зорі на етапі «червоного гіганта» руйнують свої планети набагато ефективніше, ніж вважалося раніше. Це відкриття змушує по-новому поглянути на майбутнє нашої планети та всієї Сонячної системи, коли Сонце вступить у цю бурхливу фазу своєї еволюції.

Науковці використали телескоп NASA TESS для пошуку екзопланет, спостерігаючи за незначними провалами у світлі зірок, коли планети проходять на їхньому тлі. Проаналізувавши майже пів мільйона планетних систем, дослідники з Університету Варвіка виділили 15 тисяч потенційних сигналів. За допомогою комп'ютерного алгоритму вони звузили вибірку до 130 кандидатів у планети, що обертаються навколо зірок, які тільки починають перетворюватися на червоних гігантів. Серед них виявилось 33 раніше невідомі об'єкти, розповідає 24 Канал з посиланням на заяву науковців.

Аналіз показав, що планети значно рідше зустрічаються на близьких орбітах навколо червоних гігантів. Це є переконливим доказом того, що зорі, сходячи з головної послідовності, швидко змушують планети падати на них по спіралі та руйнуватися.

Едвард Браянт з Університету Варвіка зазначив, що хоча такий ефект і передбачали, вчені були здивовані ефективністю, з якою зорі поглинають свої найближчі планети.

Перетворення на червоного гіганта відбувається, коли в ядрі зорі закінчується водень для процесу ядерного синтезу, зазначає EBSCO. Ядро починає стискатися, а зовнішні шари, де ще триває горіння водню, розширюються, збільшуючи розмір зорі до 1000 разів.

Це несе загибель для найближчих планет. Наприклад, коли Сонце приблизно через 5 мільярдів років стане червоним гігантом, воно поглине Меркурій, Венеру і, можливо, навіть Землю.

Однак є й інший механізм руйнування – приливна взаємодія. Гравітація планети діє на зорю, подібно до того, як Місяць впливає на земні океани. Коли зоря розширюється, ця взаємодія посилюється, сповільнюючи рух планети та змушуючи її орбіту скорочуватися.

Планета рухається по спіралі всередину, доки не розпадеться на частини або не впаде на зорю. Статистика підтверджує цю теорію: ймовірність знайти планету біля зорі, що вже почала розширюватися, становить лише 0,11%, що приблизно на 3% нижче, ніж біля зірок головної послідовності.

Джерело: 24 Канал

Супутники виявили рух ґрунту навколо сплячого вулкану Тефтан в Ірані: він може прокинутися

Віддалений вулкан в Ірані прокинувся після 700 000 років мовчання.

Вулкан Тефтан на південному сході Ірану, який довгий час вважався згаслим, а потім прокинувся, продовжує викликати занепокоєння вчених. Нові супутникові дані вказують, що під його вершиною зростає тиск. Як вказує Earth.com, це ознака того, що підземна система знову активізується. З липня 2023 по травень 2024 року поверхня в районі вулкана піднялася приблизно на дев'ять сантиметрів, і процес не припинився.

Дослідники з Іспанської національної дослідницької ради (IPNA) використали супутники Sentinel-1 та технологію InSAR, щоб зафіксувати найменші зрушення земної поверхні. Аналіз показав, що джерело тиску розташоване на глибині від 490 до 630 метрів, де накопичуються гази у гідротермальній системі вулкана. Це свідчить про внутрішню активність, навіть без ознак надходження нової магми.

Фахівці зазначають, що головна небезпека нині - не лавові потоки, а так звані фреатичні вибухи. Їх причиною є пара, коли гарячі рідини під землею миттєво випаровуються. Такі викиди можуть бути раптовими і вдарити по околицях вулкану. Зокрема, за 50 кілометрів від вулкана розташоване місто Хаш. Іноді мешканці можуть навіть відчувати запах сірки у повітрі.

Науковці підкреслюють, що Тефтан не має наземних приладів спостереження, тому космічний радар залишається єдиним засобом контролю за його станом. Вони закликають іранську владу створити базову мережу моніторингу. Хоча б встановити сейсмометри, GPS-приймачі та датчики газів, щоб точно відстежувати зміни тиску і запобігти можливим катастрофам.

«Тиск має знайти вихід - мирний чи насильницький. Наше завдання зараз не сіяти паніку, а дати зрозуміти, що вулкан потребує уваги», - зазначив Пабло Дж. Гонсалес керівник дослідження вулкану, яке було опубліковано в журналі Geophysical Research Letters.

Вчені продовжать спостереження з орбіти, щоб вчасно виявити навіть найменші коливання вулкану Тефтан.

Нагадаємо, що у серпні на російській Камчатці прокинувся вулкан Ключевська сопка. Після землетрусу він викинув назовні клуби диму та пару, які досягли рекордних 8 тисяч кілометрів.

Окрім того, зрідка демонструє ознаки «життя» вулкан-зомбі Утурунку в Болівії. Вважається, що він спав 250 тисяч років, але зараз вчені також посилюють моніторинг за ним.

Джерело: Geophysical Research Letters

Важка ситуація: Японія підняла війська на боротьбу з ведмедями

Північ країни потерпає від небаченої за останні десятиліття навали цих хижаків.

Не тільки Словаччина зіткнулася з навалою ведмедів. Новий уряд Японії відправив війська на боротьбу з клишоногими, які тероризують сільських жителів у низці регіонів. Про це пише DW.

Як зазначає видання, від навали небезпечних хижаків страждають жителі півночі країни. Лише з квітня цього року зафіксовано десятки випадків нападу на людей, 12 людей - загинули. Загалом же зафіксовано понад 8 000 випадків появи ведмедів поруч із населеними пунктами. Порівняно з минулим роком статистика збільшилася в шість разів.

«У префектурі Акіта, де ситуація найважча, жителі бояться виходити з будинків після заходу сонця і намагаються уникати лісових стежок», - пише видання.

Новий уряд країни, сформований першою в історії Японії жінкою-прем'єром Санае Такаїті,

вирішив відправити військових на допомогу цивільним службам, які вирішують ведмежу проблему. Зазначається, що відстрілювати тварин солдати не будуть: військовослужбовцям роздали щити, сітки та спреї для відлякування ведмедів. Основне завдання, яке поставили перед військовими - встановлювати пастки, перевозити спійманих тварин і допомагати мисливцям.

Зростання кількості інцидентів із ведмедями фахівці пояснюють комплексом чинників. По-перше, це зміна клімату, через яку клишоногим стало важче знаходити їжу в дикому середовищі. По-друге, це загальне скорочення чисельності населення в сільській місцевості: японські села стали напівпорожніми і ведмеді їх тепер менше бояться. До того ж у країні скорочується кількість любителів полювання на диких тварин, що теж зробило свій внесок у ситуацію з ведмедями.

Як писав УНІАН, у червні ведмеді перекри-

ли важливу автодорогу в Японії. Того ж дня інший ведмідь паралізував роботу одного з японських аеропортів.

В мережі поширилося відео, на якому видно, як персонал аеропорту на службовому автомобілі, намагається прогнати непроханого гостя, але той вперто бігає територію і не хоче її залишати.

Моніторинговий портал FlightRadar зафіксував скасування усіх рейсів з цього аеропорту з полудня до 18:30 того ж дня. Після цього польоти відновилися, тож ведмедя, ймовірно, таки змогли вигнати.

Також ми розповідали про трагічний інцидент у Румунії, де на популярному гірському маршруті ведмідь розтерзав туриста після селфі з ним.

Джерело: УНІАН

Засновник та Видавець
Товариство з обмеженою
відповідальністю «ГЕОАКЦЕНТ»
Гол. редактор Глушаниця Максим Володимирович
Відповідальний за випуск:
Глушаниця Максим Володимирович
Видання виходить кожен місяць
за наявності матеріалів.

Адреса редакції:
Україна, 01033, м. Київ, вул. Жилианська, буд. 59,
оф. 159 ;
тел.: +380734710037; geo.accent.tov@gmail.com
Свідоцтво про реєстрацію засобу масової
інформації КВ 25246-15186Р від 7.09.2022 р.
Газета не завжди поділяє позицію
авторів публікації.
Видання розповсюджуються безкоштовно

За достовірність інформації несуть
відповідальність автори публікації та редактори.
Віддруковано ФОП Щуренко Валерія Миколаївна

Наклад 3000 прим.
Замовлення 10/2
Дата виходу в світ
10 листопада 2025 року